

Luleå 2024-05-21

Till Klimat- och näringslivsdepartementet

Naturturismföretagens yttrande kring remiss av Betänkandet "Areella näringar vid vatten (SOU 2023:103), ert diarienummer KN2024/00156

Vi vill börja med att understryka vikten av strandskyddet och dess syften. Problemen idag för våra medlemmar är att det är svårt att bibehålla en rimlig servicenivå på landsbygden, att de ekonomiska nätverken är för små på landsbygden och att det är svårt att försörja sig på landsbygden. Samtidigt som att för stor andel av stränderna runt tätorterna är exploaterade. Det krävs t ex närhet till sjö för att kunna sälja en bastuupplevelse och för att kunna sälja aktiva naturupplevelser i form av t ex paddling måste man kunna gå iland nånstans. Men vi även om vi organiserar företagare som skapar sina egna ekonomiska förutsättningar så är vi först och främst människor och vi är som alla andra beroende av stabila ekosystem och resilient biologisk mångfald. Strandskyddet är därför viktigt. Dock behöver strandskyddet moderniseras och anpassas för att skapa en stabil ekonomisk tillväxt på svensk landsbygd, samt säkerställa att vi kan utnyttja hela den kapacitet i hållbar tillväxt som svensk naturturism har potential att ge.

Utredningen föreslår att Naturvårdsverket, i samråd med andra berörda myndigheter, ges i uppdrag att ta fram vägledning gällande vad som innefattas i termerna jordbruk, fiske, vattenbruk, skogsbruk och renskötsel i 7 kap. 16 § 1 miljöbalken. Då våra medlemmar ofta är mångbrukare / -sysslare är det viktigt att förståelse för detta vägs in i vägledningen kring hur dispensförfarandet ska hanteras av berörda myndigheter. Våra medlemmar är ofta väldigt små och har inte resurser att strida för sin rätt. Det gäller både ekonomi och tid att avvara. Att sälja boende och/eller upplevelser är ofta en mycket betydande del av företagandet oavsett om man utöver det bedriver annat skogs-, jord- och/eller vattenbruk eller liknande.

Ur vårt perspektiv är naturturism generellt en naturlig del av skogsbruket, vilket i förlängningen innebär att vi också anser att naturturism generellt bör hanteras som skogsbruk i frågor om strandskydd. För många företagare innebär de skrivningar som idag föreslås i utredningen, att anläggning av väg, kalhuggning av skog och liknande kan göras utan dispens.

NATURTURISM FÖRETAGEN

Detta trots att sådana åtgärder sannerligen förändrar den strandnära miljön och känns avskräckande. Medan en anläggning av en semipermanenta lösningar för logi som exempelvis glamping kräver dispens. Detta trots att glamping och liknande snarare ökar tillgängligheten och förstärker karaktären av naturområdet jämfört med tidigare. Ingen gäst vill bo på ett kalhygge, nyplanterad granskog, gigantisk åker eller en hårdgjord väg. Ovan verklighet gäller trots att svensk besöksnäring idag har fler anställda än dessa branscher (30' anställda i svensk skogsindustri varav de flesta i förädlingsindustrin, 166' anställda i svenskt jordbruk, 541' anställda i svensk besöksnäring).

Vi vill också påpeka att definitionen kring naturturism som lyfts fram som oklar i betänkandet, precis som texten i betänkandet visar, just anges i Nationell naturturismstrategi ("Naturturism är förflyttad konsumtion i form av aktiviteter, boende, måltider och andra turismtjänster där själva naturupplevelsen är i centrum"). Strategins definition är grunden byggd på den vedertagna definitionen av turism som förflyttad konsumtion. Enligt FN-organet UNWTO (United Nations World Tourism Organization) omfattar turismen människors aktiviteter när de reser till och vistas på platser utanför sin vanliga omgivning för kortare tid än ett år för fritid, affärer eller andra syften.

Eftersom naturturism idag är den viktigaste reseanledningen till och inom Sverige vill vi påpeka att branschen är värd att få sin tydliga definition, då lämpligen den som är knuten till turismen som bransch. Vi hade önskat att den ovan angivna definitionen användes genomgående i betänkandet som helhet.

I linje med ovan måste då alla verksamheter som då hör till naturturism som bransch, exvis fisketurism, verkligen hanteras som en del av naturturismen och inte som någon annan alternativ verksamhetsgren. Även detta hade behövt synliggöras i betänkandet. Endast på genom att hantera branschen som en helhet kan vi skapa tillräckliga förutsättningar för att naturturismen ska utvecklas i Sverige – och endast på det sättet kan vi också säkerställa en hållbar svensk landsbygdsutveckling.

Den dispens från strandskyddet för småskaliga förvärvsverksamheter som utredningen föreslår i syfte att främja långsiktig sysselsättning på landsbygden bli alldeles utmärkt och är väl behövlig. Utredningen lyfter så som vi tolkar det syftet att stödja t ex en gårdsbaserad fisketurismverksamhet eller naturturismverksamhet. Detta behövs sannerligen och vi tillstyrker detta fullt ut. Vi behöver fler småskaliga förvärvsverksamheter och naturturismen i Sverige är idag enbart i sin linda. Och precis som biologisk mångfald skapar biologiskt mer

NATURTURISM FÖRETAGEN

resilienta system så skapar incitament som gynnar den diversifierade företagaren också mer resiliens i företagandet.

Om detta blir verklighet så kan landsbygden på riktigt inte bara bli mer attraktiv att besöka utan också att bo på – och också att driva företag på, eftersom småföretagande/naturturism på landsbygd i sanning är beroende av hållbara ekonomiska företagsnätverk med andra företag. Dock kräver förslaget i utredningen att det sedan blir rätt även i nästa steg, alltså när dispenser ska ges. Vi förutsätter också att vi få vara med när vägledning kring detta tas fram.

Vi vill dock lyfta fram behovet av att omarbete definitionen av "bostäder". I linje med det förslag som Kristdemokraterna, Liberalerna, Moderaterna och Sverigedemokraterna enades om i december 2023, att strandskyddet ska tas bort vid sjöar som är mindre än en hektar, vattendrag som är smalare än två meter och runt anlagda vatten som skapats efter 1975 (förslagen i betänkandet SOU 2020:78), samt tillsätta ytterligare en utredning för att reformera strandskyddet med inriktningen att öka möjligheterna för bebyggelse nära vatten – anser vi att det är av synnerlig vikt att bryta upp den nuvarande definitionen i olika delar.

Enklare anläggningar för tillfällig logi är ur vårt perspektiv inte samma sak som en bostad. Dessa enkla, semipermanenta logiverksamheter har inte alls samma avskräckande effekt som det som i Boverkets definition kallas bostad. Dessa enkla logiversamheter har också både en synnerligen stor vikt för själva naturområdena eftersom de ökar tillgängligheten och ofta också säkerställer en hållbar mobilitet och struktur i området, liksom för de markägare och småskaliga företagare som driver verksamheterna. Notera att det vi avser är till alldeles övervägande del bostäder av väldigt tillfällig karaktär, exempelvis arkitektritade vindskydd, glamping och liknande verksamhet.

Vi anser alltså att definitionen av bostäder måste arbetas om så att bostäder av permanent karaktär inte generellt är dispensgrundande, medan lösningar för enklare logi av tillfällig/semipermanent karaktär kan ses som möjliga att ge dispens. På detta sätt kan vi stärka strandskyddets syften genom att öka tillgängligheten till strandskyddsområden och samtidigt stärka företagande på landsbygden.

Ytterligare ett sätt att säkerställa strandskyddet över tid skulle kunna vara att knyta själva dispensen för dessa tillfälliga och enkla logianläggningar till en juridisk person istället för till en fastighet. På det sättet måste en dispensberättigad anläggning tas bort när företaget upphör. Detta hade också säkerställt att dispensen då ges till en insats av semipermanent karaktär och inte till något som riskerar att permanentas/växa över tid.

För Naturturismföretagen

Linda Vismer

Ordförande

NATURTURISM FÖRETAGEN · Storgatan 9 · 972 38 LULEÅ
info@naturturismforetagen.se • www.naturturismforetagen.se